

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՑ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Նորվեգիացի ինժեներ Բուլլ հնարել է մի նոր տեսակ ապպարատ, որը անհնարին է դարձնում անթել հեռագրի միջոցով ուղարկուող հեռագիրները հակառակորդի կողմից բռնելը: Այս հարցը մինչև այժմս դեռ չէր վճռուած, չնայած շատ փորձերի, որոնք արուած էին այս ուղղութեամբ: Բուլլը համոզուած է, որ նրա ապպարատը կը տայ այդ ապահովութիւնը: Իր այդ գիտը նա ներկայացրել է Ամերիկայում հէնց այդ հարցը քննելու համար հիմնուած յանձնաժողովին: Փորձը կատարուել է երկու կայարանների մէջ, որոնց հեռաւորութիւնն է 22 անգլ. միլ: Մի քանի պատերազմական նաւերի հրամայուած էր բռնել այդ հեռագիրները: Բայց նրանց բոլոր ջանքերը զուր անցան:

Բերլինում օգոստոսի 31-ին կայանալու է մորթաբանութեան կոնգրեսը, որի համար ի միջի այլոց երկու ֆրանսիացի բժիշկներ, Կիրի և Շամպան, պատրաստուած են մի զեկուցում սիֆիլիսի դէմ դրած բուժիչ շիճուկի մասին: Վերոյիշեալ բժիշկները հաւատացնում են, որ նրանց յաջողուել է գտնել այդ հիւանդութիւնն առաջացնող բակտերիաները: Նրանց հետազօտութիւնները ցոյց են տուել, որ բոլոր երբևիցէ այդ հիւանդութեան ենթարկուած մարդկանց արեան մէջ գտնուում են բացիլներ, որոնք և առաջ են բերում սիֆիլիսը:

Բացի այդ նրանց աջողուել է ստանալ այդ բացիլների մաքուր կուլտուրան: Հինգ տարի է արդէն, ինչ վերոյիշեալ գիտնականները անում են զանազան փորձեր: Կիրի և Շամպանի ասելով՝ այդ շիճուկը գործածելիս հիւանդութեան երևոյթները անհետանում են, և շիճուկ սրտկած հիւանդների արեան մէջ էլ այդ բացիլները չեն աճում: Փորձեր են ելել և մարդկանց նկատմամբ, և գիտնականների ասելով՝ հետևանքը աջող

է եղել: Գիտական աշխարհը մեծ հետաքրքրեամբ սպասում է թէ ինչպէս կը վերաբերուի կոնգրեսը այդ զեկուցման:

Հոգեկան հիւանդութիւնների յայտնի բժիշկ Վազներ Ֆոն-Յաուրեգգ «Wiener Klinische Wochenschrift» թերթում տպել է՝ ներքին գործոց նախարարին ներկայացրած իմ զեկուցում՝ կրետինիզմը *) բժշկելու համար արած փորձերի հետեւանքների մասին:

Պրոֆ. Վազները իր փորձերը կատարել է 2-ից մինչև 23 տարեկան կրետինների վրայ և փորձերը տևել են 12-ից մինչև 35 ամիս: Պրոֆ. Վազների բժշկութիւնը կայանում է նրանում, որ նա հիւանդներին ընդունել է տալիս վահանագեղձից (Щитовидная железа) պատրաստած նիւթ հաբերի ձևով: Այդ փորձերը ցոյց տուին, որ այս ձևով կարելի է բժշկել վերոյիշեալ հիւանդութիւնը: Այսպէս օրինակ բժշկութեան երրորդ ամսում նկատուել է հիւանդների լաւանալը, ոսկորների և կոճերի զարգանալը: Հիւանդ երեխաները աշխուժանում են, նոյնիսկ սկսում են խաղալ և երգել: Մի քանի երեխաներ այնքան լաւացել են, որ սկսել են յաճախել ուսումնարան:

Այս բժշկութեան մի հետեւանքն էլ այն է որ փուչիկը (Зобъ) զգալի կերպով փոքրանում է, նոյնիսկ բոլորովին անհետանում է:

Վիեննացի բժիշկներ Րիտարդ և Էմերի յաջողութեամբ գործ են ածել կապոյտ ճառագայթները ատամնաբուժութեան մէջ:

Երկու վերոյիշեալ բժիշկները գործ են ածել 16 մոմի ոյժ ունեցող կապոյտ ճառագայթները և ենթարկելով բերանի լընդերքը երեք ընդէի ընթացքում այդ ճառագայթներին, կատարել են զանազան օպերացիաներ առանց որևէ ցաւ պատճառելու:

Ճապոնացի բժիշկ Մուրասուտա յայտնում է հետեւեալ տեղեկութիւնները անտիիոլերական շիճուկի մասին.

Սուրբայի դէմ շիճուկ առաջի անգամ գործ է ածել Հընդ-կաստանում 1892 թ. բժ. Հաւկին, իսկ 1897 թ. Կոլլէն ենթարկել է նրան մանրամասն գիտական ուսումնասիրութեան: Ճապոնիայում, ուր խոլերան շատ յաճախ է լինում, այդ շի-

*) Հիւանդութիւն, որով բռնուածը թէ հոգեպէս և թէ փորձնապէս բոլորովին այլանդակում է:

ձուկը մեծ չափերով գործ է ածուել 1902 թ.: 10,000 մարդ-
կանցից, որոնց չէր սրսկուել շիճուկը, հիւանդանում էին 13
հոգի, իսկ սրսկուածներից միայն 6-ը: Առաջինների մահացու-
թիւնը հասնում է 76%, իսկ երկրորդներինը 42,5%:

Ռուս գիտնական Մեչնիկովը իր մի գրուածքում յայտ-
նում է, որ ժանտախտի միկրոբը առաջին անգամ գտել է 1894
թուականին ճապոնական գիտնական Կիտազուտո, որին պատկա-
նում է նաև հակադիֆտերիտային շիճուկի գիւտը մասամբ:

Վիեննացի բժիշկ պրոֆ. Հետտները նորերումս առաջ եկաւ
իր մի առաջարկութեամբ, որ կարող է ունենալ մեծ նշանա-
կութիւն ծաղիկ հիւանդութեան բժշկելու հարցում: Վաղուց
յայտնի է որ կարմիր գոյնն ունի բարերար ազդեցութիւն
ծաղիկով հիւանդները բժշկութեան համար: Մինչև այժմ էլ
հիւանդներին դնում են կարմիր սենեակներում, պատուհանների
ձեղքերը ծածկում են կարմիր թղթով, հագցնում են կարմիր
շորեր և այլն: Պրոֆ. Ֆինչեն, որ առաջինը առաջարկեց բժշկե-
լու այդ եղանակը, կարմիր գոյնի բարերար ազդեցութիւնը բա-
ցատրում է նրանով, որ այդ դէպքերում կապոյտ և մանիշակա-
գոյն ճառագայթները, որոնք առաջ են բերում վէրքեր և իբրև
նրանց հետևանք չեչոտութիւնը, հեռացնում են, որովհետև կար-
միր լոյսը կլանում է այդ գոյնները. իսկ կարմիր գոյնի նշանա-
կութիւնը նրանում է, որ խանգարում է չեչոտութիւն գոյանալու:

Պրոֆ. Մոնսո փորձերի հիման վրայ գալիս է այն եզրա-
կացութեան, որ դժուար շնչառութիւնը բարձր տեղերում առաջ
է գալիս ոչ թէ թթուածնի նոսրանալուց, այլ ածխաթթուի
պակասութիւնից: Փորձերը ցոյց տուին, որ նոյնիսկ այն դէպ-
քում, երբ թթուածնի քանակութիւնը ոչ թէ պակասում է, այլ
նոյնիսկ աւելանում է, իսկ ածխաթթուն պակասում է, շնչա-
ռութիւնը կատարում է աննորմալ կերպով, և զարկերակը
սկսում է արագ-արագ խփել: Նոյն գիտնականի փոր-
ձերից համոզուեցին, որ ալկոհոլը Մոնտերոզի գազաթին չի
ազդում այնպէս, ինչպէս աւելի ցածր տեղերում. նա չի գրգը-
ռում և թունաւորում, կարծես թէ ջրային բջիշները դադարում
են ալկոհոլական գոգումներին պատասխանել:

Նորերումս երեք ֆրանսիացի հետազոտողներ, Լեւրա,
Կոնտ և Լաբոնեֆոն զբաղուեցին այն հարցով՝ թէ կարելի է
արդեօք մետաքսի գոյնը ստանալ բոժոժի միջոցով, կե-

բակերելով շերամի որթերին զանազան գոյներով ներկուած տներէն երկու: Մինչև այժմ արուած փորձերը ունեցել են բացասական հետևանք: Ֆրանսիացիների փորձերը պսակուեցին յաջողութեամբ:

Նրանք իրանց փորձերի համար ընտրեցին Attacus Orzaba տեսակը: Որթերի մի մասը կերակրուած էր կարմիր գոյնով ներկած տերեւներով: Նրանց մարմինը դրանից ստացաւ կարմիր գոյն, արիւնը նոյնպէս ներկուեց, բոժոժները ստացան հրաշալի կարմիր գոյն: Նոյն հետևանքը ստացուեց, երբ որթներին տուին կարմիր գոյնով ներկուած կերակուր միայն վերջին 14 օրուայ ընթացքում: Աւելի վատ հետևանք ունեցան այն փորձերը, որտեղ որթերը ստացուած էին կերակուր ներկուած մետաղիկի կապոյտ ներկով կամ պլիկրինի թթուով: Այսպիսով բոժոժներին բնական գոյն տալ կարելի է հնարաւոր համարել, միայն պէտք է գործածել յայտնի տեսակ գոյներ և ներկեր:

Վաղուց յայտնի է լոյսի ձգողական ոյժը զանազան միջատների վերաբերմամբ: Նոյն իսկ դրանով օգտուում են թիթեռներ բռնելու համար: Բայց մինչև այժմ յայտնի չէր թէ որ գոյներն ամենից շատ են ձգուած դէպի իրանց թիթեռներին: Ֆրանսիացի յայտնի միջատաբան Ժոզէֆ Պերրօ զբաղուեց այս հարցով: Նրա փորձերից պարզուեց, որ սպիտակ լոյսը ունի ամենամեծ ոյժը, յետոյ գալիս են՝ դեղին, կանաչ, նարնջագոյն, կարմիր, կապոյտ և վերջապէս մանիշակի գոյները:

Հրէական վիճակագրական ընկերութիւնը ձեռնարկել է երգրագնդի երեսին ապրող բոլոր հրէաների վիճակագրութեան, որը տուել է հետևեալ թուերը.

Ամենից շատ հրէաներ են ապրում Եւրոպական Ռուսաստանում 5,082,000 հոգի, յետոյ գալիս է Աւստրո-Ունգարիա—1,994,000, յետոյ Միացեալ Նահանգները 1,136,000, Գերմանիա 590,000, Բուլմանա 269,000, Աֆղանիստան 184,000, Անգլիա 179,000, Մարոկկո 150,000, Նիդերլանդիա 104,000, Ֆրանսիա 86,000, Տաճկաստան 82,000, Պաղեստին 78,000: Ամենից քիչը Բելգիա 12,000 և Յունաստան 8,400: Հրէաների ընդհանուր թիւն է երկրագնդիս վրան 11,000,000 հոգի:

Նորերումս կատարուած հետազոտութիւններից երեւում է, որ հողը ամենից շատ մշակուած է Դանիայում, ուր նա կազմում է ամբողջ երկրի 67%, Իտալիայում 62,7%, Բելգիա 53,5%, Ֆրանսիա 53,3%: Միւս երկրներում մշակուած հողի քանակ-

կութիւնը կէսից պակաս է: Բնական մարդագիտիւնների տարածութիւնը ամենից շատ է Անգլիայում—ամբողջ տարածութեան 36,4%, Հոլլանդիա 36,3%, Շվէյցարիա 34,4%, Յունաստան 30,9%: Անտառները կաղմում են ամբողջ տարածութեան Ֆինլանդիայում—51,2%, Շվեյցարիայում 49,3%, Եւրոպական Ռուսաստանում 40,4%: Աւատրիայում 32,6% և Գերմանիայում 26,1%:

Անգլիայում կատարած փորձերը ցոյց են տալիս, որ քարածուխը ամենից ձեռնառու է պահել ջրի մէջ, նամանաւանդ ծովային ջրի: Դուրս է գալիս, որ օդում քարածուխը կորցնում է իւր վառուելու խոշոր տոկոսը, երբեմն նոյնիսկ մինչև 40%: Մինչդեռ ջրից հանած քարածուխը մի քանի օր չորացնելուց յետոյ դառնում է բոլորովին պէտքական վառելու համար:

Մինչև այժմ անհաւատալի էր թւում, թէ կան ջրեր, որոնք պողպատէ իրերին մաքնիսականութիւն են տալիս: Այդ ջրերը պարունակում են մեծ քանակութեամբ ածխածին, որի գոլորշիանալուց յետոյ մնում է երկաթի թթւուկ. այս վերջինով է բացատրւում այս ջրերի օրիգինալ յատկութիւնը:

Ե.